

NIEUWSBRIEF

AANPAK VERNATTING BODEMDALINGSGEBIED ZUIDWEST EMMELOORD

WAAROM DEZE NIEUWSBRIEF?

Beste mensen, in dit nieuwe jaar ontvangt u deze nieuwsbrief met informatie over de aanpak van vernatting in het bodemdalingsgebied.

Het afgelopen jaar is door corona weinig contact geweest, maar we hebben doorgewerkt aan de verschillende onderzoeken. Ook werken we aan de voorbereiding van de investeringen om het bodemdalingsgebied zo goed mogelijk te vrijwaren van wateroverlast.

Ik besef heel goed dat uw inkomen afhankelijk is van de kwaliteit van de grond met de daarbij horende goede waterhuishouding. Zeker nu het weer extremer wordt komen de knelpunten eerder aan het licht. Voor de korte termijn wordt daarom zorgvuldig afgewogen waar en hoe we de afgesproken maatregelen het beste kunnen nemen. Overleg en afstemming met u als pachters en eigenaren van de kavels in het gebied is daarbij van groot belang om tot goede oplossingen te komen.

Lees verder op de volgende pagina >

In deze nieuwsbrief leest u over:

- Terugblik
- Vernattingsonderzoek Noordwest Schokland
- Ander waterbeheer hydrologische zone Schokland
- Stand van zaken maatregelen watersysteem

UW WATERSCHAP

Doel is dat we voor eind 2022 de investeringen, die nodig zijn om wateroverlast bij extreme neerslag zo veel mogelijk te voorkomen, hebben gerealiseerd. In deze informatiebrief wordt u geïnformeerd over de stand van zaken.

“Overleg en afstemming met u als pachters en eigenaren van de kavels in het gebied is van groot belang om tot goede oplossingen te komen.”

Naast de kortetermijnoplossingen ter voorkoming van wateroverlast is er natuurlijk ook de langetermijnproblematiek van afnemende drooglegging. Ik kan mij goed voorstellen dat u daar ook zorg over heeft. Dit is een ander traject waar wij aandacht voor vragen bij Provincie Flevoland.

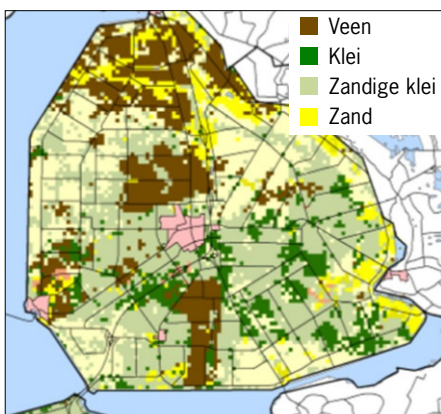
Voor dit moment informeren wij u per brief maar zodra het verantwoord kan organiseren wij voor geïnteresseerden een fysieke bijeenkomst over het vernattingsonderzoek Noordwest Schokland. Hopelijk binnen afzienbare tijd, tot ziens. ■

Met vriendelijke groet,
Piet Boer, Heemraad Zuiderzeeland

EEN TERUGBLIK

In de Noordoostpolder komt op meerdere plaatsen veen voor in zowel de ondiepe als de diepere ondergrond. Dit verklaart mede de bodemdaling in deze gebieden. In het kaartje met de bodemsoorten is duidelijk te zien dat zich op veel plaatsen in de Noordoostpolder veen in de ondergrond bevindt.

Bodemsoorten in de Noordoostpolder

Hoe het begon

In 2017 zijn Provincie Flevoland, Waterschap Zuiderzeeland en de gemeente Noordoostpolder gestart met het Gebiedsproces Zuidwest-Emmeloord. De aanleiding voor het gebiedsproces was de wateroverlast in het gebied bij extreme neerslag alsook de vernatting die samenhangt met bodemdaling. In het gebiedsproces kwamen drie hoofdonderwerpen naar voren:

1. De vernatting in het gebied ten noordwesten van Schokland;
2. Afvoer uit het gebied zuidwestelijk van Emmeloord;
3. Hoe omgaan met bodemdaling op de lange termijn.

Samen met agrariërs uit het bodemdalingsgebied is gesproken over de maatregelen om deze problemen het hoofd te kunnen bieden.

Vanuit het gebiedsproces kwam een maatregelenpakket naar voren dat op korte termijn

de wateroverlast moet verminderen. Ook kwam vanuit het gebiedsproces de vraag naar voren om onderzoek te laten doen naar de oorzaken van de toename van vernatting in het gebied ten noordwesten van Schokland.

De aanpak

Het waterschap besloot daarop in juli 2018 om een aantal technische maatregelen te treffen om de afvoer van overtollig water te verbeteren. Om een beter beeld te krijgen van de oorzaken van de vernatting in het bodemdalingsgebied startten het waterschap en Provincie Flevoland in 2019 het vernattingsonderzoek.

De afgelopen jaren is Margreet Vermeer het gezicht van Waterschap Zuiderzeeland geweest. In 2019 is zij tijdelijk opgevolgd door Michiel de Koning. Per 1 september 2020 heeft Michiel Heuser het stokje overgenomen en is hij namens het waterschap het aanspreekpunt voor het vernattingsonderzoek. ■

VERNATTINGSONDERZOEK

Aanleiding en aanpak

Het hoofddoel van het vernattingsonderzoek is het in beeld brengen van de oorzaken van de vernatting ten noordwesten van Schokland. Daarbij wordt onderzoek gedaan naar het grondwater, het oppervlaktewater en de bodemopbouw. Een goed werkend meetnet is daarvoor een eerste vereiste. Aan het eind van 2019, begin 2020 is daarom een meetnet aangelegd, aanvullend op het bestaande meetnet van het waterschap.

In nauw overleg met de betrokken boeren zijn drie percelen geselecteerd. Hiervoor heeft onderzoek naar de bodemopbouw en bodemstructuur plaatsgevonden. Per meetperceel wordt op een droge plek en een nattere plek de ondiepe grondwaterstand en het bodem-

vocht gemeten en de bodemstructuur bepaald. Daarnaast wordt de diepe grondwaterstand (stijghoogte) en het peil in de kavelsloot gemeten. Ten slotte: op locatie O wordt de hoeveelheid water gemeten die vanuit Schokland op de vliegtuig-d-tocht komt.

De eerste resultaten

Hoewel de meetreeksen nog relatief kort zijn vallen de volgende zaken al op:

- In het landbouwgebied van Noordwest Schokland is een continue kweldruk aanwezig vanuit de dieper liggende zandlaag. Daar waar het zand opduikt (binnen circa 1 meter onder het maaiveld) wordt de ondiepe grondwaterstand sterk beïnvloed door de kweldruk vanuit het oostelijk, hoger gelegen regionale hydrologische systeem; de Hoge Afdeling en het oude land;
- Over de bijdrage van het waterbeheer in de hydrologische zone van Schokland op de kwel kan nog geen uitspraak worden gedaan.
- Het diepe hydrologische systeem laat een sterke wisseling in de seizoenen zien: een hoge grondwaterdruk in de winter en een lagere grondwaterdruk in de zomer;

- De afvoer vanuit Schokland is door de wijzigingen in het waterbeheer afgelopen jaar beperkt.

De gegevens kunt u bekijken op de volgende website: <https://dashboard.fixeau.com>
Gebruikersnaam: Schokland_noord
Wachtwoord: Vernatting2020

Bijeenkomst 2021

Het waterschap wilde eind november 2020 een bijeenkomst houden voor de bewoners ten noordwesten van Schokland om een toelichting te geven op het vernattingsonderzoek en de realisatie van de maatregelen in het bodemdalingsgebied. Helaas gooide corona roet in het eten en was het niet mogelijk om bijeen te komen. Het plan is nu om de bijeenkomst in het voorjaar van 2021 te houden als de coronamaatregelen het toelaten. Tijdens die geplande bijeenkomst worden de resultaten verder toegelicht.

Veldbezoek

Op 10 september 2020 hebben enkele boeren het initiatief genomen voor een gezamenlijk veldbezoek met Arjen Roelandse van Acacia Water en met Everhard van Essen van Aequator Groen & Ruimte. De aanleiding was dat in de week ervoor veel neerslag was gevallen. Tijdens het bezoek is vooral gekeken naar de waterstanden in de hoofdwaterlopen en de kavelsloten. De waterstanden in de waterlopen is gemeten met een GPS.

Tijdens het veldbezoek op 10 september was het waterpeil in de hoofdwaterlopen alweer redelijk op het polderpeil. Direct na de neerslag van 7 september was echter een duidelijke verhoging gemeten. Wat opviel was dat in enkele kavelsloten het peilverschil tussen het begin en het eind van de kavelsloot circa 25 cm bedroeg, terwijl op het eerste oog de sloten goed waren onderhouden. Vooral in kavelsloten met een dichte onderwaterbegroeiing waren de peilver schillen aanzienlijk. Dit benadrukt het belang van goed en tijdig onderhoud van de kavelsloten. ■

Onderwaterbegroeiing kan tot aanzienlijke opstuwing leiden

ANDER WATERBEHEER HYDROLOGISCHE ZONE SCHOKLAND

Bij droge weersomstandigheden wordt via de noordzijde van de hydrologische zone water doorgelaten naar de noordelijk gelegen percelen. De waterdoorvoer vindt plaats voor veedrenking en beregeningsdoeleinden.

Oude werkwijze

In de eerste plattegrond staat het principe van de wateraanvoer vanuit de hydrologische zone weergegeven onder normale weersomstandigheden.

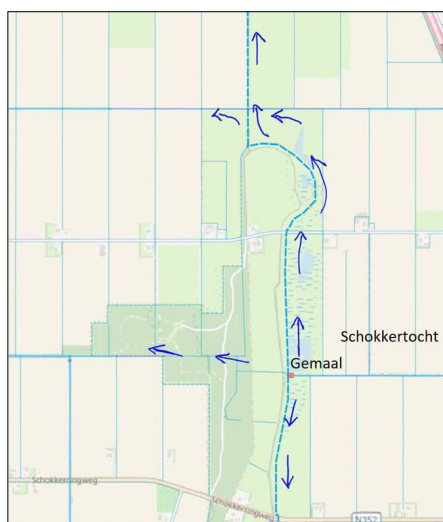
Bij hevige neerslag werd in het verleden vanuit de hydrologische zone veel water via de noordzijde afgevoerd richting de Vliegtuig-dtocht; in de tweede plattegrond is met blauwe pijltjes de oude route aangegeven. Dit leidde tot ongewenste peilstijgingen.

Nieuwe aanpak

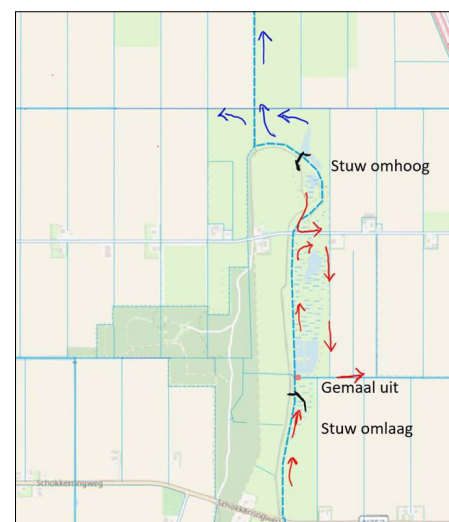
Sinds 2017 heeft het waterschap een andere werkwijze om water af te voeren in natte perioden met grote neerslaghoeveelheden. In geval van hevige neerslag wordt de stuw aan de noordzijde van de hydrologische zone omhooggezet, waardoor de waterafvoer via de noordzijde beperkt wordt. Het water van

de hydrologische zone wordt afgevoerd naar de Schokkertocht en tegelijkertijd wordt het gemaal dat water aanvoert in de hydrologische zone stilgezet.

De tweede plattegrond geeft het principe van de waterafvoer tijdens hevige neerslag weer in de nieuwe situatie (rode pijltjes). ■

1. Wateraanvoer bij droog weer en normale neerslag

2. Beperkte afvoer via de noordzijde bij veel neerslag

Stuw noordzijde hydrologische zone, twee aanzichten

STAND VAN ZAKEN

AANLEG VOORTSTUWERS, POMP ZUIDER-D-TOCHT EN VERBREIDING VliegTUIG-D-TOCHT

De Algemene Vergadering van Waterschap Zuiderzeeland besloot in juli 2018 om te investeren in een aantal maatregelen. Deze zorgen voor een verbeterde waterafvoer uit het bodemdalingsgebied en daarmee voor vermindering van de wateroverlast bij extreme neerslag.

Het betreft de aanleg van de voortstuwers in de Johannes Posttocht en de Hannie Schafttocht, een pomp in de Zuider-d-tocht en de verbreding van de Vliegtuig-d-tocht.

Door bodemdaling wordt het gebied ten zuidwesten van Emmeloord steeds kwetsbaarder voor wateroverlast. Naast de grotere kans op het overlopen van de watergangen bij extreme neerslag, neemt door de bodemdaling ook de ruimte tussen het waterpeil en het maaiveld

af; de “drooglegging”. Om water beter uit het gebied af te voeren is het waterschap van plan om twee voortstuwers en te plaatsen in de Johannes Posttocht en Hannie Schafttocht en een pomp in de Zuider-d-tocht.

De voortstuwers en de pomp gaan alleen in werking bij zware neerslag en ze zorgen daarmee voor de waterafvoer uit het gebied. Op die manier kan een stijging van het waterpeil en de duur van het hoge water worden verminderd. De installaties worden zo gebouwd dat deze in normale situaties de waterstroom niet beïnvloeden.

Planning

In 2021 vinden de voorbereidingen plaats voor de aanleg van de voortstuwers en de pomp in de Zuider-d-tocht. De realisatie van zowel de voortstuwers als de pomp staat gepland voor 2022.

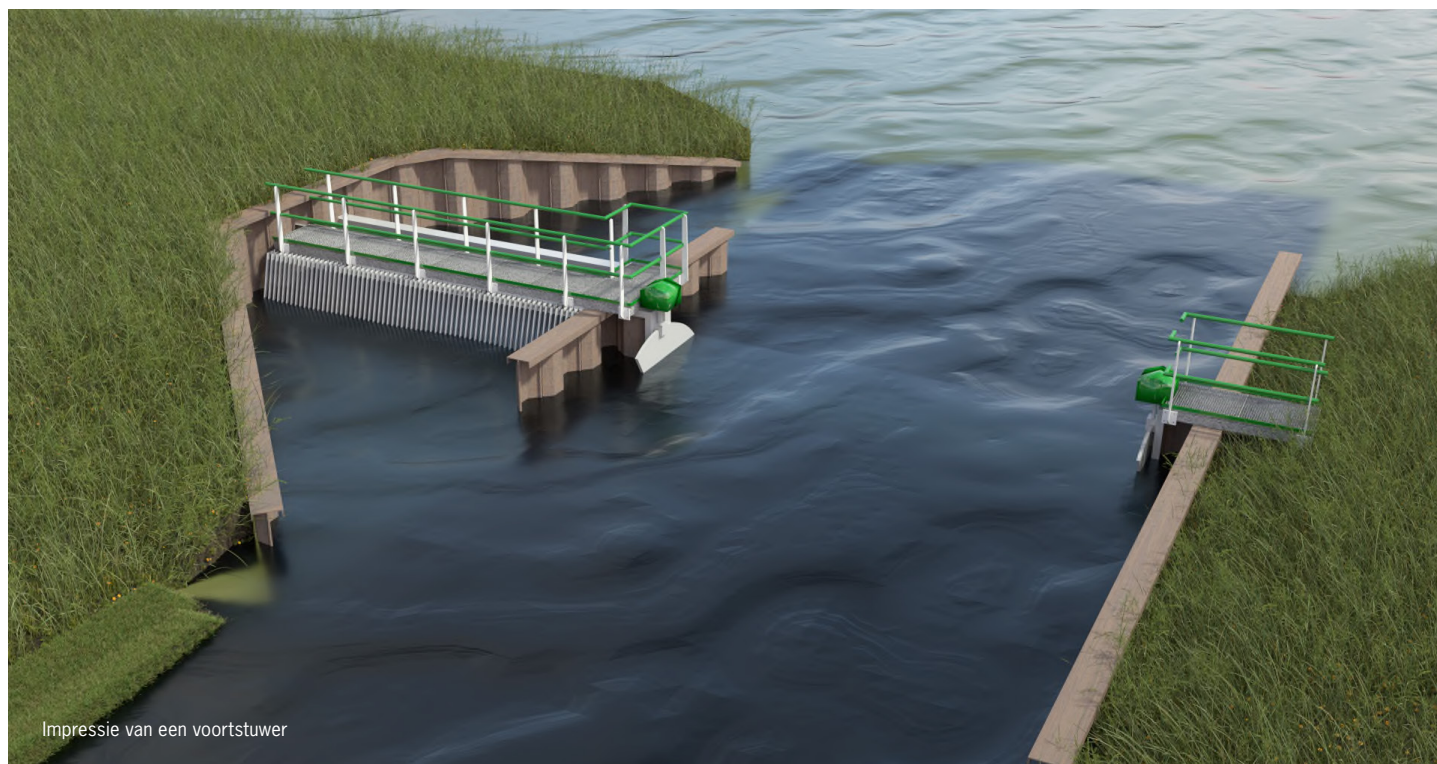
Stand van zaken verbreding vliegtuig-d-tocht

De andere voorziene maatregel om de afvoer te verbeteren is het verbreden van de Vliegtuig-d-tocht omdat deze relatief smal is in relatie tot

Lees verder op de volgende pagina >

De plaatsing van de voortstuwers en de pomp wordt medegefinancierd door het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: “Europa investeert in zijn platteland”

Impressie van een voortstuwer

het achterliggende gebied. Voorafgaand aan de verbreding is in opdracht van het waterschap in 2019 een onderzoek uitgevoerd naar de uitvoerbaarheid van de verbreding. Uit dit onderzoek is gebleken dat een reëel risico op opbarsting bestaat. Opbarsting treedt op wanneer de grond niet zwaar genoeg is om de opwaartse druk van het grondwater tegen te houden.

Tegelijkertijd is geconstateerd dat het gewijzigde beheer van de hydrologische zone leidde tot een afname van de waterafvoer naar de Vliegtuig-d-tocht. Om een beter inzicht te krijgen of hiermee het knelpunt daadwerkelijk is verholpen meet het waterschap de afvoer naar de Vliegtuig-d-tocht en de waterpeilen in deze tocht.

Daarnaast bekijkt het waterschap momenteel of een intensiever beheer en onderhoud van de Vliegtuig-d-tocht bijdraagt aan een betere door- en afvoer. ■

Vliegtuig-d-tocht

VRAGEN?

Heeft u vragen over aanpak vernatting bodemdalingsgebied Zuidwest Emmeloord?

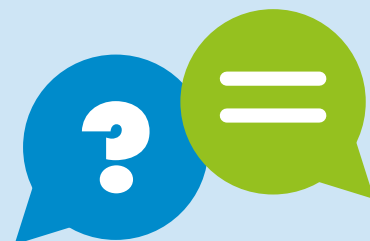
Neem contact op met Michiel Heuser, u kunt hem bereiken via:
m.heuser@zuiderzeeland.nl

Gegevens over het vernattingsonderzoek kunt u bekijken op de volgende website:

<https://dashboard.fixeau.com>
Gebruikersnaam: Schokland_noord
Wachtwoord: Vernatting2020

Heeft u vragen over de website met meetgegevens van het vernattingsonderzoek?

Neem contact op met Arjen Roelandse, u kunt hem bereiken via:
06-15198620
Arjen.roelandse@acaciawater.com

Colofon

Redactie: Waterschap Zuiderzeeland.
Fotografie: Aatjan Renders, Waterschap Zuiderzeeland.
Vormgeving: Simons en Boom.
www.zuiderzeeland.nl

Deze nieuwsbrief kwam tot stand in samenwerking met

